

Promocja i kształtowanie wizerunku biblioteki przez edukację dzieci w bibliotece naukowej

Anna Sidorczuk, Elżbieta Kierejczuk

Biblioteka Politechniki Białostockiej

Streszczenie

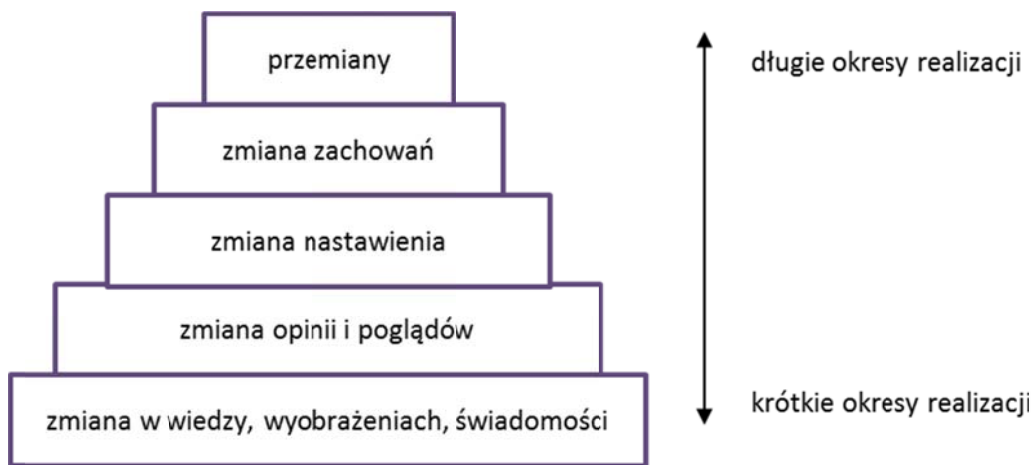
Artykuł opisuje działania i inicjatywy bibliotekarzy podejmowane w Bibliotece Politechniki Białostockiej na rzecz dzieci. Poprzez zajęcia edukacyjne skierowane do nietypowych użytkowników biblioteki naukowej, jakimi są w tym przypadku najmłodszy, kształtowany jest jej wizerunek. Podjęte działania to sposób na promowanie się biblioteki i nawiązywanie przyjaznych stosunków z potencjalnymi, przyszłymi użytkownikami.

Słowa kluczowe

biblioteki naukowe, kształtowanie wizerunku, public relations, promocja, edukacja, rola książki, dziecko

Wstęp

Kształtowanie wizerunku, promocja, public relations są dla bibliotekarzy pojęciami, które kojarzą się z praktycznymi działaniami w pracy z użytkownikiem. Zgodnie z definicją Ewy Cenker „wizerunek przedsiębiorstwa jest swego rodzaju obrazem firmy w świadomości osób, które z nią się stykają w sposób bezpośredni (np. jako klienci) lub pośredni (ogólnie jako uczestnicy rynku)” [Cenker, 2000, s. 42]. Wynika z niej, iż proces kształtowania wizerunku zostaje uruchomiony dopiero wtedy, gdy nastąpi bezpośredni albo pośredni kontakt użytkownika z instytucją. Składają się na niego, oprócz działań instytucji i informacji wysyłanych przez nią, także zewnętrzne opinie o tej instytucji. Jego kształtowanie jest działalnością długotrwałą i złożoną.

Rys.1. Zależność pomiędzy charakterem realizowanych celów z długością okresu potrzebnego do ich realizacji w procesie kształtowania wizerunku.

Źródło: K. Wójcik, *Public relations : wiarygodny dialog z otoczeniem*, Warszawa, 2005, s. 29.

Wykreowanie pozytywnego wizerunku następuje w chwili, gdy nadawcy uda się wywołać w odbiorcy zainteresowanie, a następnie będzie on wiarygodny i wzbudzi zaufanie tegoż odbiorcy. Jednym ze sposobów na kształtowanie wizerunku biblioteki jest między innymi edukacja użytkowników.

Public Relations i kształtowanie wizerunku biblioteki

Pojęcie wizerunku jest związane z pojęciem public relations. Zgodnie z definicją Brytyjskiego Instytutu Public Relations oznacza, że w praktycznym działaniu planujemy i podtrzymujemy wysiłki w celu zbudowania i utrzymania pozytywnej reputacji i wzajemnego zrozumienia pomiędzy organizacją i jej publicznościami [Pluta, 2001, s. 187].

Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy znaczące zmiany w bibliotekach - ich architekturze, wyposażeniu. Podejmowanych jest wiele działań, aby stworzyć bibliotekę przyjazną użytkownikom, będącą nowoczesnym centrum informacji i tzw. trzecim miejscem. W ostatnim czasie wybudowano i oddano do użytku nowoczesne budynki bibliotek, w których czytelnicy mają wolny dostęp do zbiorów i urządzeń w postaci skanerów, self-checków, wrzutni, stanowisk i komputerów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Ważna jest również sama przestrzeń, z której korzystają czytelnicy, tj. aranżacja miejsc do wypoczynku, pokoje cichej pracy, stanowiska z komputerami lub gniazda, gdzie można podpiąć własny sprzęt. Dużo pracy jest wkładane w to, aby spowodować, żeby bibliotekarz kojarzył się z osobą kompetentną i otwartą.

Bibliotekę można porównać do przedsiębiorstwa usługowego, które świadcząc usługi swym użytkownikom, zaspokaja ich potrzeby. Aby w zmiennym otoczeniu usatysfakcjonować klientów i budować pozytywny wizerunek należy zachować elastyczność oraz rozszerzać, modyfikować i przekształcać ofertę. Działalność powinna być tak dostosowywana do zapotrzebowania i oczekiwań otoczenia, żeby była interesująca dla odbiorców. W tym celu należy prowadzić działania promocyjne skierowane do szerokiego grona użytkowników. W procesie kształtowania oferty uwzględniamy zróżnicowane potrzeby naszych stałych i potencjalnych klientów. To obliuguje bibliotekarzy do różnicowania usług w zależności od tego, do kogo są adresowane. Instytucja, która wypełnia ważną misję społeczną i jednocześnie zapewnia wysoki poziom jakości świadczonych usług, może tylko zyskać pozytywną opinię i przyciągnąć czytelników.

Biblioteki niezmiennie od lat wykonują zadania w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów. Pełnią rolę ośrodków informacji i edukacji. Jednak dzięki postępowi technicznemu zmienia się sposób udostępniania zbiorów, informowania czytelników i sposób nauczania. Aby sprostać tym zmianom biblioteki zatrudniają wykształconą kadre, której nie brak otwartości i kreatywności. Duży nacisk położony jest na komunikowanie się z czytelnikami, gdyż bibliotekarze mający bezpośredni kontakt z użytkownikami są odpowiedzialni za profesjonalne informowanie, jak również propagowanie usług oferowanych przez bibliotekę.

Powszechne kształtowanie obrazu instytucji biblioteki zaczyna się w szkole podstawowej. Mali czytelnicy od najmłodszych lat uczą się umiejętnego korzystania ze zbiorów i są przygotowywani do bycia świadomymi użytkownikami biblioteki. W Polsce w latach 2004-2006 realizowano projekt „Internetowe Centra Informacji Multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych”, który miał na celu wyposażenie bibliotek w komputery i podniesienie jakości kształcenia w oświacie poprzez wprowadzenie nowoczesnych technik [1].

Jednocześnie nauczycielom bibliotekarzom dano możliwość rozpoczęcia tworzenia katalogów komputerowych. Dzięki dostępowi do Internetu możliwe stało się propagowanie baz i katalogów innych bibliotek. Te działania miały na celu rozwój społeczeństwa informacyjnego i wykształcenie czytelników, którzy łatwiej poradzą sobie na wyższych szczeblach kształcenia.

Musimy też pamiętać, że ludzie stanowią o wizerunku instytucji. Opinia na temat bibliotekarzy jest przenoszona na sposób myślenia i postrzegania biblioteki.

Edukacja a biblioteki

Dziecko zanim dorośnie i stanie się studentem, który odwiedza bibliotekę naukową, w początkowym okresie powszechnej edukacji spotyka na swojej drodze nauczyciela bibliotekarza. Do jego zadań należy kształtowanie zainteresowań czytelniczych, upowszechnianie literatury, wyrabianie nawyków korzystania z księgozbioru, zachęcanie do czytania, organizowanie imprez czytelniczych, wystaw, konkursów, spotkań z pisarzami. Te działania mogą być realizowane zarówno na terenie macierzystej placówki, jak również w innych bibliotekach.

Aby zapobiec wykluczeniu informacyjnemu jednostki i wykształcić świadomych użytkowników korzystających z różnorodnych źródeł informacji, należy prowadzić edukację czytelniczą i medialną już od najmłodszych lat. Edukacja na poziomie szkoły podstawowej ma charakter powszechny i przygotowuje przyszłych czytelników wszystkich typów bibliotek. Wiedza i doświadczenia zdobyte na tym etapie będą miały wpływ na opinie o bibliotece. Dodatkowo przyczynią się do ukształtowania stosunku do tej instytucji.

Pierwszą okazją do zetknięcia się malucha z biblioteką na poziomie kształcenia zintegrowanego są lekcje biblioteczne. To spotkanie w formie zajęć dydaktycznych, podczas których uczniowie dowiadują się, jak funkcjonuje biblioteka i co oferuje odwiedzającym. Rolą tej edukacji bibliotecznej w początkowej fazie jest wyposażenie użytkownika w określoną wiedzę.

Jadwiga Kołodziejaska uważa, że „Biblioteki stanowią integralną część systemu edukacyjnego (...). To, co dziś obserwuje się w bibliotece uniwersyteckiej, jest rezultatem procesów, które zachodzą w szkole podstawowej i średniej, a może nawet jeszcze w przedszkolu i w domu rodzinnym” [Kołodziejaska, 1996, s. 115].

Wśród zadań bibliotek szkolnych, jak i bibliotek naukowych znajdują się zalecenia mówiące o kształceniu czytelników. Pomimo tego, iż *Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych* [2] obowiązująca od 1 września 2009 r. [3] zniósła samodzielną ścieżkę „edukacja czytelnicza i medialna”, a większość sugerowanych treści z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej została dopisana do różnych przedmiotów, to bibliotekarze w szkołach nadal edukują uczniów. Natomiast w bibliotekach naukowych ich pracownicy biorą udział w kształceniu zarówno studentów, jak i doskonaleniu kadry naukowej oraz innych zainteresowanych, choć nie zawsze są to szkolenia w formie tradycyjnych spotkań z bibliotekarzem.

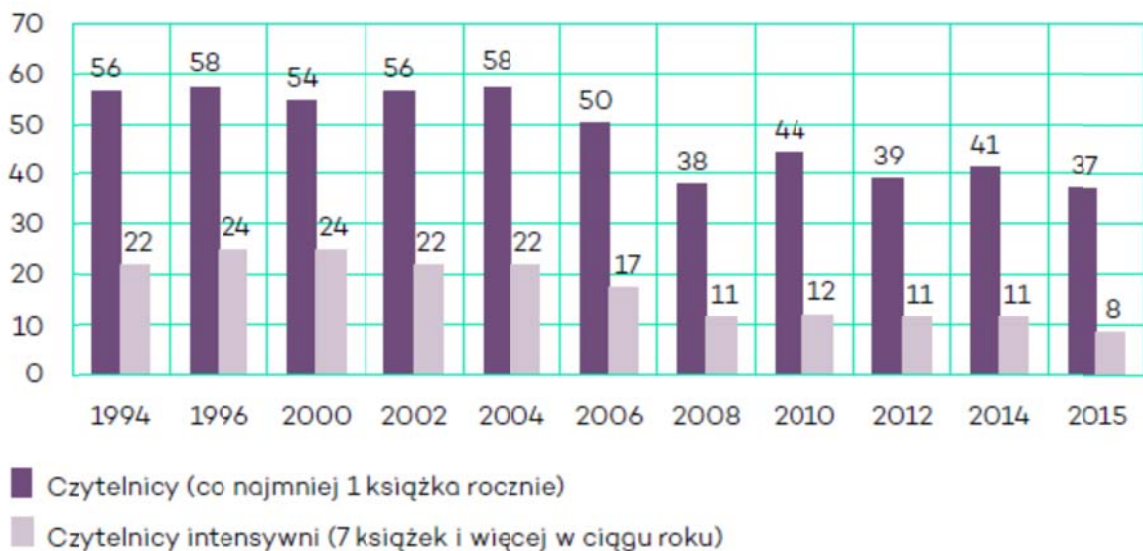
W związku z powyższym można powiedzieć, że zmienia się jedynie forma edukacji, natomiast cel jest niezmienny.

W wysoko rozwiniętych społeczeństwach obserwuje się silną tendencję do przechodzenia od gospodarki opartej na pracy i kapitale do gospodarki opartej na wiedzy, w której zasadniczą rolę odgrywa informacja oraz technologie informacyjne.

Te tendencje powinny być traktowane przez nas jako kierunkowskaz dla naszych działań, ze wskazaniem na przedsięwzięcia na płaszczyźnie edukacji. Wychodząc naprzeciw potrzebom czytelników należy zadbać o to, by szkolić na wysokim poziomie, a ofertę kierować do różnych odbiorców. Odnosi się to do edukacji bibliotecznej, zarówno studentów, jak i naukowców, ale też uczniów na różnych etapach kształcenia, a nawet przedszkolaków. Jeśli naszą ofertę skierujemy do różnych odbiorców i zadbamy o wysoki poziom edukacji, to przy okazji będziemy mieli szansę na kształtowanie pozytywnego wizerunku biblioteki naukowej.

Czytelnictwo i rola książki w życiu dziecka

Z roku na rok stan czytelnictwa w Polsce spada, ma to również swoje odbicie w statystykach. Poniższy wykres obrazuje poziom czytelnictwa w latach 1994-2015.

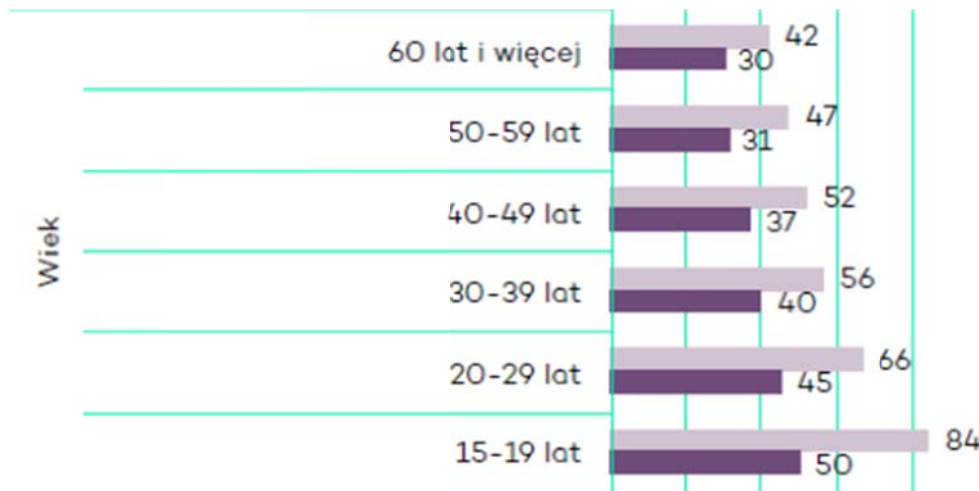

Źródło: TNS OBOP i TNS dla BN 1994-2015

Rys. 2. Poziom czytelnictwa w latach 1994-2015 : odsetki czytelników i czytelników intensywnych (dane procentowe).

Źródło: D. Michalak, I. Koryś, J. Kopeć, *Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku*, Warszawa, 2016, s. 13.

Niestety jak pokazują badania odnoszące się do poszczególnych grup wiekowych, największy spadek czytelnictwa dotyczy osób młodych.

Rys. 3. Odsetki czytelników książek w zależności od wieku w latach 2000 i 2015 (dane procentowe).
 Źródło: D. Michalak, I. Koryś, J. Kopeć, *Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku*, Warszawa, 2016, s. 15.

Przez wiele wieków biblioteki posiadały monopol na dostęp do informacji i wiedzy. Jeżeli ktoś chciał przeczytać interesującą książkę, poszerzyć swoją wiedzę - zgłaszał się do biblioteki. Obecnie, w dobie cyfrowego życia, książki mamy dostępne w bibliotekach cyfrowych, e-booki gromadzone są w bazach danych, a czytelnicy poza czasem, gdy zakładają kartę biblioteczną oraz aktywują dostęp do e-zasobów, wcale nie muszą do niej przychodzić.

Szczególne miejsce zajmują dzieci - osoby, które dorastają w świecie pełnym nowych technologii. Jak zauważa Bogumiła Staniów „współczesne dzieci wrażliwe na media i urządzenia elektroniczne, które wydają im się naturalnym, bo zastanym już przez nie „wyposażeniem” współczesnego świata. Od pierwszych dni życia były wychowywane z technologią, na co dzień posługują się wszystkimi zdobyczami techniki, także w celu kształcenia się, zdobywania wiedzy o świecie.” [Staniów, 2012, s. 123]

Zaś Michał Zając uściśla, iż współczesne dzieci dorastają „z myszką od komputera w jednej i pilotem w drugiej dłoni” [Zając, 2007, s. 100]. Przed bibliotekami i bibliotekarzami staje ogromne wyzwanie - zabieganie o to, by książka utrzymała właściwą i równorzędną pozycję wśród mediów, bo jak mówi stare polskie porzekadło „czym skorupka za młodu nasiąknie...”.

Dotychczasowe badania wskazują, że dla kształtowania się postaw czytelniczych najważniejszy jest okres dzieciństwa i młodości. Osoby, które w młodym wieku były zachęcane do czytania i były czynnymi czytelnikami w dorosłym wieku zdecydowanie częściej czytają [Zasacka, 2014, s. 17-27]. Na poziom czytelnictwa ma również wpływ poziom wykształcenia rodziców, im wyższe wykształcenie, tym intensywniejsze czytanie deklarowane przez dzieci [Zasacka, 2014, s. 15].

Wydawać by się mogło, iż rodzice mają świadomość znaczenia książki w życiu dziecka, zwłaszcza wtedy, gdy dzieci są jeszcze małe. Kampania „Cała Polska Czyta Dzieciom. Czytaj dziecku 20 minut dziennie. Codziennie!” Fundacji „ABCXXI - Cała Polska Czyta Dzieciom” zdaje się przynosić efekty, szczególnie gdy wspomagana jest odpowiednią pracą pedagogów ze szkół czy przedszkoli. Książka jest narzędziem, bez którego trudno wyobrazić sobie pracę z dziećmi przy realizacji treści programowych. Pełni ona bardzo ważną rolę w procesie wychowania.

Oczekiwania, jakie stawia się książce dziecięcej to przede wszystkim: rozwijanie wyobraźni i chęci do zdobywania wiedzy, kształtowanie światopoglądu poprzez ukazywanie zjawisk przyrody i praw rządzących społeczeństwem, przekazywanie wzorów do naśladowania, ukazywanie piękna przyjaźni i miłości, a także poszanowania godności ludzkiej, czy kształtowanie postawy obywatelskiej i zamiłowania do kraju oraz ojczystego języka. Bohaterowie książek ukazują dzieciom świat i charaktery ludzkie, z jakimi mogą się zetknąć w późniejszym życiu. Mały czytelnik może czerpać od nich wartości, jakimi kierują się w swoim życiu, a także dostrzec różnice społeczne, co pomaga mu w określeniu swojego miejsca. Książki ułatwiają dziecku obiektywne spojrzenie na siebie i otaczającą rzeczywistość, ucząc jednocześnie odwagi życiowej. Dużą rolę odgrywają baśnie, które wyjaśniają trudne problemy, uczą odróżniania dobra od zła, a także uświadamiają, iż zło zostaje przewyżczone przez dobro, utrzymując jednocześnie młodego czytelnika w krainie fantazji i snów.

Można tu zapytać, co wspólnego z edukacją czytelniczą dzieci ma biblioteka naukowa i jaka jest jej rola? Przecież praca z dziecięcym czytelnikiem, to zadanie bibliotek szkolnych i publicznych, szkół i przedszkoli, a przede wszystkim rodziców... A może jednak wszyscy bibliotekarze i wszystkie biblioteki powinny włączyć się w promocję czytelnictwa wśród najmłodszych, jeżeli tylko mają ku temu jakąś sposobność i nadarzącą się okazję? Dzięki takim działaniom przy okazji promocji czytelnictwa możemy promować bibliotekę.

Dzieci w bibliotece naukowej

Jednym z przykładów biblioteki naukowej, która działa na rzecz najmłodszych jest Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej z Wrocławia. Pracujący tam bibliotekarze zorganizowali świetlicę środowiskową, która ma w swojej ofercie działania edukacyjno-kulturowe i opiekuńcze skierowane do dzieci [Karciaz, 2016, s. 218]. Biblioteka reklamuje się, jako przyjazna dzieciom. Zachęca do skorzystania z kąci dla dzieci i zbioru literatury dla dzieci i młodzieży [4].

Wśród bibliotek technicznych jedną z pierwszych, które wyodrębniły miejsce dla dzieci była Biblioteka Politechniki Poznańskiej. W 2012 roku powstała tam Strefa Malucha. W jej ślady poszły kolejne, w tym Biblioteka Politechniki Białostockiej. Kącik Malucha jest jedną z wielu form promocji oraz inicjatywy na rzecz najmłodszych użytkowników i ich rodziców. Obecnie pracownik lub student, który przychodzi do biblioteki, aby popracować, ale nie ma z kim zostawić dziecka, często zabiera je ze sobą, bowiem wie, że jest ono tu również mile widziane. Kącik jest zlokalizowany na parterze pomiędzy Wypożyczalnią a Informatorium. Miejsce to wybrano nieprzypadkowo, bowiem najczęściej właśnie tu spotykało się rodziców z ich pociechami. Kącik jest zaciszny, oddalony od miejsc cichej pracy oraz komputerów i stolików, przy których pracują studenci. Na Kącik Malucha składa się mały stolik z krzeselkami, na którym znalazły się kredki i puste kartki oraz kartki z wydrukowanymi obrazkami do kolorowania, a także regał biblioteczny, gdzie znajdują się książki dla najmłodszych, puzzle i maskotki podarowane przez pracowników biblioteki i uczelni. Rodzic chcący popracować na miejscu może poprosić o dostarczenie potrzebnej książki na poziom PO, a następnie korzystać z niej w Czytelni Wydawnictw Informacyjnych, kontrolując jednocześnie, co robi jego dziecko. W czytelni może również korzystać z własnego laptopa i dostępnego przez Wi-Fi Internetu.

Mamy nadzieję, że ta inicjatywa poza pozytywnym jej odbiorem obecnie, może również zapoczątkować w przyszłości, bowiem dzieci, które od najmłodszych lat odwiedzają bibliotekę i mają kontakt z książką, będą aktywnymi czytelnikami w późniejszym życiu. Ponadto maluchy uczą się poprzez naśladowanie, a ich pierwszymi nauczycielami są ich opiekunowie. Gdy najmłodszy widzą rodziców czytających i pracujących w bibliotece, prawdopodobnie sami w przyszłości nie będą stronili od książek i bibliotek.

Inną formą pracy biblioteki naukowej z użytkownikiem dziecięcym mogą być różnego rodzaju akcje podejmowane jednorazowo lub przy okazji innych działań. Pełnią one przede wszystkim funkcję promocyjną. Przykładem takiego przedsięwzięcia podjętego w 2014 roku przez Bibliotekę Politechniki Białostockiej z okazji tygodnia bibliotek, które odbywało się pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia” było zaproszenie w swe mury przedszkolaków. Zajęcia zatytułowano „Spotkanie z książką w Bibliotece Politechniki Białostockiej”.

Ich celem było zapoznanie dzieci z biblioteką oraz zawodem bibliotekarza, rozbudzenie zainteresowań czytelniczych, propagowanie idei głośnego czytania, promowanie czytania książek i zachęcanie do dbania o nie. W czasie zajęć szczególny nacisk położono na zasady zachowania się w czytelni, poszanowanie książek oraz zasady higieny czytania. Najmłodszy mieli okazję zwiedzić bibliotekę, posłuchać czytanej im bajki, a także stworzyć własne książeczki. Podczas spotkania wykorzystano metody stosowane w pracy z dziećmi - rozmowę kierowaną na temat biblioteki, książek i zawodu bibliotekarza. Podczas konwersacji okazało się, że większość dzieci ma systematyczny kontakt z literaturą - czytają im najczęściej rodzice lub dziadkowie (zazwyczaj przed snem) oraz oczywiście panie w przedszkolu. Jest to niezwykle istotne, gdyż wspólne czytanie książki pozwala na wymianę uczuć i myśli oraz uczy dialogu z otoczeniem. W ten sposób książka staje się źródłem komunikacji ze światem. Zaś rozmowy o przeczytanych lekturach pozwalają na nawiązanie relacji międzyludzkich między dziećmi a dorosłymi oraz samymi dziećmi.

Optymizmem napawa fakt, że większość dzieci, które uczestniczyły w wydarzeniu wie, co to jest biblioteka, a nawet w niej była. Nieliczni są zapisani do bibliotek publicznych i posiadają swoją kartę biblioteczną lub też wypożyczają książki na kartę rodzica. Dzieci deklarowały, że lubią książki, bo można z nich dowiedzieć się ciekawych rzeczy, poczytać o pięknych przygodach, czy przenieść się na chwilę w świat fantazji. Wśród ulubionych pozycji wymieniano głównie książki z postaciami ulubionych bohaterów bajek filmowych: Król Lew, Smerfy, Reksio, Kubaś Puchatek, Auta, Samoloty, Barbie oraz serie książeczek dla najmłodszych: „Martynekka”, „Kacper” czy „Mały chłopiec” oraz „Mała dziewczynka”.

Przedszkolaki wiedziały, iż bibliotekarz to osoba, która wypożycza książki i pracuje w bibliotece, nie znają jednak innych aspektów tej pracy zawodowej, co można było podczas owych zajęć przybliżyć. Dzieci aktywnie włączyły się w zajęcia, bardzo chętnie i z dużym zaangażowaniem odgadyując przygotowane zagadki dotyczące książek i biblioteki.

Duże wrażenie na najmłodszych wywarło zwiedzanie gmachu Biblioteki Politechniki Białostockiej zgodnie z drogą książki. W Oddziale Gromadzenia Zbiorów uczestnicy wydarzenia otworzyli przesyłkę adresowaną do biblioteki, dostarczyli jej zawartość do Oddziału Opracowania Zbiorów. Pokrótkie dowiedzieli się, jakie są zadaniach tych działów. W formie zabawowej prześledzili proces katalogowania, klasyfikowania i etykietowania książek w systemie RFID (Radio-frequency identification).

Następnie każdy otrzymał kartę książki, z którą trzeba było udać się na górę - do Czytelni Książek z wolnym dostępem i tam odnaleźć pozycję, której „dowód tożsamości” trzymało się w ręku. W czytelni zaprezentowano działanie specjalistycznego skanera, kopiarki i self-checka. Dzieci miały możliwość sprawdzenia działania bramek zabezpieczających. Zobaczyły, co się dzieje, gdy ktoś chce wynieść książkę z biblioteki, a nie wypożyczyć jej na swoje konto.

W Wypożyczalni Międzybibliotecznej zadaniem uczestników było wystanie przesyłki. Kolejnym punktem wycieczki była wizyta w Magazynie, gdzie główną atrakcją były regały kompaktowe i winda do książek, a w Wypożyczalni - wrzutnia. W trakcie zajęć znalazł się czas na obejrzenie filmu pod tytułem *Franklin i książka z biblioteki* oraz wystuchanie wiersza Jana Huszczy *Skarga książki* i książeczki Ewy Stadtmüller pod tytułem *Jak Skrzat Jagódka zakładał Bibliotekę*. Na koniec przedszkolaki miały możliwość ekspresji artystycznej i narysowana własnej książeczki. Pracom plastycznym towarzyszył podkład muzyczny w formie piosenek związanych z książką oraz biblioteką i czytelnictwem [Sidorczuk, 2014, s. 11].

Innymi działaniami, tzw. eventowymi są okolicznościowe wystawy przygotowywane przez Bibliotekę Politechniki Białostockiej z okazji Dni Otwartych Uczelni, Festiwalu Nauki, czy Międzynarodowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Nie bez znaczenia są również wycieczki po bibliotece dla dzieci i młodzieży. Dla biblioteki to sposób na promocję i kształtowanie wizerunku, a dla zwiedzających atrakcja i satysfakcja z obejrzenia dużej i nowoczesnej biblioteki.

Wydaje się, że nie tylko biblioteki znalazły w pracy z dziećmi sposób na promocję, uczelnie również na tym korzystają, stąd moda na tworzenie uniwersytetów dziecięcych. Wzbudzają one w najmłodszych ciekawość do otaczającego świata, zachęcają do nauki i ukazują, iż nie musi być ona nudnym obowiązkiem, a może przenieść się w prawdziwą życiową pasję. Dzieci - słuchacze tych uniwersytetów otrzymują indeksy, składają ślubowanie, mają wykłady, warsztaty i laboratoria z nauczycielami akademickimi lub ekspertami z danej dziedziny, a na koniec otrzymują dyplom ukończenia „studiów”. Biblioteki akademickie bardzo chętnie włączają się w to przedsięwzięcie, a gdy tyle mówi się o zmierzchu czytelnictwa, wydaje się to być szczególnie ważnym przedsięwzięciem.

Biblioteka Politechniki Białostockiej przeprowadza zajęcia dla dzieci w ramach Białostockiego Uniwersytetu Dziecięcego (PB BUD) od 2015 roku. Mają one na celu zaznajomienie z biblioteką naukową, przybliżenie pojęć bibliotekoznawczych, zachęcenie do korzystania z bibliotek i jej zbiorów oraz rozbudzenie zainteresowań czytelniczych. W trakcie pierwszej części zajęć uczestnicy zapoznają się z budynkiem biblioteki, jej wyposażeniem, księgozbiorem i zasadami, na jakich mogą z niego korzystać. W drugiej części - warsztatowej młodzi słuchacze poświęcają swoją uwagę na zgłębienie zagadnień bibliotekoznawczych dostosowanych do ich wieku.

Dla dzieci – słuchaczy PB BUD została stworzona specjalna kolekcja książek. W czytelni utworzono specjalny kątek z pozycjami przeznaczonymi dla małych studentów, pod nazwą Biblioteka Młodego Naukowca. W pierwszym roku dzieci mogły korzystać z tego księgozbioru na zasadach czytelni, a więc na miejscu. Jednakże rozbieżne to było z ich oczekiwaniami, by mieć możliwość wypożyczenia książki do domu. Od roku akademickiego 2015/2016 słuchacze PB BUD mają już taką możliwość. Miłym akcentem kończącym zajęcia jest wpis do indeksu i otrzymanie karty bibliotecznej.

Z naszych obserwacji wynika, że niezwykle istotne jest to, by zajęcia były prowadzone w ciekawy sposób i miały różnorodną formę. Gwarantuje to skupienie dzieci na danym temacie i większe zainteresowanie nim. Ważne są również ćwiczenia wymagające od dziecka nieco kreatywności, takie jak tworzenie zakładki, do książek, czy okładki własnej książki.

Pomysłów na pracę z dziećmi w bibliotece naukowej jest dużo, jednakże należy pamiętać, iż nie jest to główne zadanie bibliotek tego typu, a jedynie dodatek do ich działalności, który ma na celu promocję instytucji i wykształcenie pozytywnego ich wizerunku, ale który nie może wpływać negatywnie na realizację zadań, do jakich zostały one powołane.

Zakończenie

Biblioteka poprzez swoją ofertę oraz działania edukacyjne, wystawiennicze i eventowe kształtuje swój wizerunek. Dzięki nim ma okazję wypracować powszechną akceptację i doprowadzić do przemian społecznych i kulturowych.

Promocja wspomagająca budowanie pozytywnego obrazu służy jeszcze jednemu ważnemu celowi, jakim jest zdobycie zaufania w otoczeniu. Biblioteka będąc instytucją mającą do spełnienia ważne zadania edukacyjne i społeczne, powinna dbać o tworzenie pozytywnego wrażenia wśród czytelników. W społeczeństwie musi istnieć przeświadczenie, że biblioteka to instytucja przydatna, otwarta i atrakcyjna, bo jak powiedział Joachim Lelewel: „Biblioteka nie jest po to, by była w paki pozamykana albo do ozdoby służąca, jest po to by była powszechnie użytkowana”.

Działania na rzecz dzieci podejmowane przez Bibliotekę Politechniki Białostockiej, to niezwykle doświadczenie zarówno dla najmłodszych, jak i dla bibliotekarzy. Pozwala optymistycznie patrzeć w przyszłość i wierzyć w to, iż kultura czytelnicza nie ginie. Dzieci chętnie odwiedzają Bibliotekę Politechniki Białostockiej oraz sięgają po literaturę przeznaczoną specjalnie dla nich. To z pewnością krok w dobrym kierunku, który miejmy nadzieję zaprocentuje w przyszłości.

Przypisy:

[1] *Biblioteki w Polsce. Stan na 2012 r.* [online], 2012 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <http://bibliotekawszkole.edu.pl/biblioteki2012.pdf>.

[2] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Dz. U. 2012, poz. 977. Zał. nr 2 - Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych [on-line], 2016 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <https://men.gov.pl/zycie-szkoly/ksztalcenie-ogolne/podstawa-programowa/rozporzadzenie-o-podstawie-programowej-w-calosci.html>.

[3] Jasiewicz J., *Edukacja informacyjna w podstawie programowej* [online], 2012 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <https://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/01/Cyfrowa-Przyszłość-aneks-15.pdf>.

[4] *Biblioteka DSW. Dla dzieci* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.dsw.edu.pl/pl/aktywnosc-dodatkowa/dla-dzieci>.

Bibliografia:

- [1] *Biblioteka DSW. Dla dzieci* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.biblioteka.dsw.edu.pl/pl/aktywnosc-dodatkowa/dla-dzieci>.
- [2] *Biblioteki w Polsce. Stan na 2012 r.* [online], 2012 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <http://bibliotekawskole.edu.pl/biblioteki2012.pdf>.
- [3] Cenker E. M., *Public relations*, Poznań 2000.
- [4] Jasiewicz J., *Edukacja informacyjna w podstawie programowej* [online], 2012 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <https://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/01/Cyfrowa-Przyszłość-aneks-15.pdf>.
- [5] Karciarz M., *Bibliotekarz społecznie (za)angażowany*. In W. Juszcak (red. nauk.), *Biblioteki akademickie w środowisku naukowym, we wspólnocie uniwersyteckiej, we wspólnocie lokalnej*, Toruń 2016.
- [6] Kołodziejska J., *Za drzwiami bibliotek*, Warszawa 1996.
- [7] Michalak D., Koryś I., Kopeć J., *Stan czytelnictwa w Polsce w 2015 roku*, Warszawa 2016.
- [8] Pluta E., *Public relations - moda czy konieczność? : teoria i praktyka*, Warszawa 2001.
- [9] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Dz. U. 2012, poz. 977.
- [10] Sidorczuk A., Dąbrowska K., Koncerewicz M., Zwierzyńska E., *Spotkanie z książką w Bibliotece Politechniki Białostockiej*, „Biblioteka i Edukacja”, [online], 2014, nr 6 [dostęp: 2016-11-30]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/87>.
- [11] Staniów B., *Młodzież w bibliotece szkolnej : edukacja, wspomaganie, relaks*. In A. M. Krajewska (red.), *Między dzieciństwem a dorosłością : młodzież w bibliotece*, Warszawa 2012.
- [12] Wojcik K., *Public relations : wiarygodny dialog z otoczeniem*, Warszawa 2005.
- [13] Zając M., *Biblioteka dziecięca 2.0 - najnowsze tendencje komunikacyjne i organizacyjne*. In M. Zając, E. B. Zybert (red.), *Biblioteki w systemie kultury jednoczącej się Europy*, Warszawa 2007.

[14] Zasacka Z., *Czytelnictwo dzieci i młodzieży*, Warszawa 2014.

[15] Zasacka Z., *Czytelnictwo dzieci i młodzieży : streszczenie raportu końcowego z badania*, Warszawa 2014.

Informacja o autorach:

mgr Anna Sidorczyk - Biblioteka Politechniki Białostockiej, Oddział Informacji Naukowej, tel. 85 746 93 21,
e-mail: a.sidorczyk@pb.edu.pl.

mgr Elżbieta Kierejczuk - Biblioteka Politechniki Białostockiej, Oddział Opracowania Zbiorów, tel. 85 746 93 19,
e-mail: e.kierejczuk@pb.edu.pl.